

# LA CERCA I RECUPERACIÓ D'INFORMACIÓ A INTERNET

**Glòria Durban Roca**

Bibliotecària de l'Escola Tècnica Professional del Clot

## 1. INTRODUCCIÓ

Els nostres alumnes quan necessiten localitzar informació sobre un tema per fer un treball o resoldre un problema específic plantejat a classe el primer que fan és anar a Internet i cercar en el *Google* tot esperant per art d'encanteri una resposta immediata que pugui solucionar ràpidament la seva qüestió.

Amb les noves tecnologies la cerca i recuperació d'informació pot semblar un procediment fàcil de realitzar doncs Internet ofereix grans possibilitats informatives per cercar allò que necessitem. Però la veritat és que es tracte d'un procés complex que requereix d'una metodologia específica per a poder obtenir resultats fiables i significatius.

La informació disponible a Internet es caracteritza principalment per no estar organitzada, no respon a cap procés de revisió, no és permanent i es multiplica de manera exponencial. Així doncs es fa imprescindible valorar la seva credibilitat i alhora establir una estratègia de cerca que ens garanteixi navegar amb bon rumb i assolir resultats adequats.

Els alumnes han de ser conscients que a Internet no es pot buscar informació de manera intuïtiva utilitzant procediments de prova i error perquè aquests no poden garantir l'èxit de la consulta. Cal ser estratègic i seguir una metodologia estructurada en tres fases d'actuació que responguin a tres qüestions que l'alumne s'ha de plantejar al començament, durant i en finalitzar la cerca.

- ✍ Què busco i perquè?
- ✍ Com ho busco i on ho busco ?
- ✍ Què he trobat del que buscava ?

## 2. QUÈ BUSCO I PERQUÈ ?

El primer que cal fer és identificar la necessitat d'informació que es té plantejada, definir què és allò que es vol saber. S'ha d'ajudar l'alumne a concretar la seva necessitat d'informació perquè aquesta concreció condicionarà tot el procés de cerca.

Però a més a més cal realitzar aquesta reflexió a la llum de la tasca a resoldre, la cerca d'informació ha de respondre a una motivació. Definir la tasca determinarà el tipus d'informació que cal cercar. No és el mateix necessitar una informació per a solucionar uns exercicis que per fer un treball monogràfic o una presentació a classe. Podem veure alguns exemples:

1. Volem saber com funciona un **molí de vent** per poder fer una maqueta.
2. Hem de resoldre unes preguntes que ens planteja la unitat 5 del llibre de text de Medi natural respecte les característiques de **l'alzina, el pi i el roure**.
3. Hem de preparar una sortida al **parc de l'Oreneta**.
4. Hem de fer una exposició oral a classe sobre el **feudalisme**.

Però per poder identificar allò que busquem cal determinar les seves característiques i existeixen diferents aspectes que ens poden ajudar a l'hora de realitzar aquesta anàlisi.

Com hem dit anteriorment el fet de definir la tasca a resoldre és un element determinant però també és important definir l'abast del tema, la cobertura geogràfica, la cobertura cronològica, els coneixements previs que tinguem, la quantitat d'informació que es necessita, el nivell de comprensió, l'àmbit lingüístic i el format.

En el primer exemple plantejat respecte la cerca d'informació sobre el funcionament dels molins de vent podríem determinar les característiques de la informació que necessitem resolent aquestes qüestions.

<p>☞ <b>Què vull saber exactament ?</b> L'abast del tema. Una visió global o uns aspectes específics.</p>	El funcionament d'un molí de vent.
<p>☞ <b>Per a què ho necessito ?</b> La motivació i la tasca a resoldre.</p>	He de construir la maqueta d'un molí de vent.
<p>☞ <b>D'on vull la informació?</b> Cobertura geogràfica.</p>	Qui tipus de molí ? de Catalunya, de la Mancha ...
<p>☞ <b>Des de quan ?</b> Cobertura cronològica. Informació retrospectiva o darreres novetats.</p>	Molins de quina època: antics o actuals?
<p>☞ <b>Què coneixo sobre aquest tema?</b> Coneixements previs.</p>	Res.
<p>☞ <b>Quanta d'informació necessito?</b> Quantitat.</p>	Poca.
<p>☞ <b>Com ha de ser la informació per comprendre-la?</b> Nivell de comprensió.</p>	Nivell d'ESO.
<p>☞ <b>En quin idioma necessito la informació?</b> Àmbit lingüístic.</p>	Català o castellà.
<p>☞ <b>En quin format necessito la informació?</b> Format.</p>	Digital o imprès.

### 3. COM HO BUSCO I ON HO BUSCO ?

Un cop sabem el què busquem i hem determinat les seves característiques cal fer una darrera reflexió abans de començar a cercar a Internet. Hem d'identificar les fonts d'informació més apropiades per a resoldre la necessitat plantejada. Aquest és un aspecte molt important que no es valora prou i que de ben segur ens permetrà aplicar uns criteris de selecció que ens ajudarà a obtenir millors resultats.

Si preguntem als nostres alumnes on és la informació, ens diran que a les biblioteques o a Internet, però és necessari que sàpiguen diferenciar entre un sistema o entorn d'informació que conté diferents recursos informatius i el que són les fonts d'informació, els documents concrets on la informació està ubicada (llibres, vídeos, webs...).

Les fonts d'informació documentals són les que ens poden oferir una informació més acurada i rigorosa a nivell de fiabilitat i credibilitat perquè han estat elaborades amb l'objectiu que la informació que contenen perduri en el temps. A partir del grau d'informació que presenten es poden determinar diferents tipus segons si ens proporcionen molta o poca informació, general o especialitzada, referencial o a text complet.

A Internet la informació es presenta en suport digital de forma molt atractiva combinant el format multimedia i l'hipertext. Però el que és necessari que els alumnes entenguin és el fet que en un document el que hem de valorar per sobre de tot és el seu contingut més que el continent, el suport que el configura i en el cas dels documents webs no ens hem d'oblidar d'analitzar-los també des d'aquesta perspectiva, diferenciant diversos tipus de fonts d'informació.

És important conèixer què podem trobar a Internet com a recurs informatiu. A Internet podem localitzar obres de referència en línia com diccionaris, enciclopèdies, atlas, anuaris, guies i directoris que resulten molt útils per a consultes puntuals doncs contenen poca informació. També podem trobar monografies sobre temes específics normalment en format *pdf* perquè no puguin ser modificats, publicacions periòdiques i fonts secundàries com bases de dades, bibliografies o catàlegs.

Però hi ha uns documents o recursos informatius específics de la xarxa que cal conèixer amb profunditat per poder aprofitar les seves utilitats informatives com són els portals especialitzats, els webs institucionals, els webs comercials, els webs personals i els webs de col·lectius.

Davant tot aquest ventall de possibilitats disponible a Internet cal seleccionar les fonts d'informació més adequades segons les característiques de la informació que es necessita i la tasca a resoldre. És necessari per fer aquesta tria aplicar dos criteris concrets com són determinar l'abast del tema i l'actualització de la informació que necessitem.

#### ✍ **L'abast del tema:**

- Per tenir una visió global d'un tema utilitzarem fonts bàsiques i obres de referència (enciclopèdies generals, manuals bàsics).
- Per aprofundir en aspectes específics utilitzarem fonts especialitzades (monografies, publicacions periòdiques ..).

## ☞ L'actualització:

- Per tenir informació retrospectiva utilitzarem fonts publicades des d'un àmbit cronològic concret.
- Per tenir informació actualitzada utilitzarem fonts actuals, publicacions periòdiques...

Per ajudar a clarificar aquests conceptes podem veure alguns exemples de diferents necessitats d'informació acompanyades de les fonts d'informació que serien més adequades per resoldre-les.

1. Informació sobre egiptologia. Una monografia en línia o un portal especialitzat.
2. El significat de la paraula *divinitat*. Un diccionari de català en línia.
3. Les notícies més importants del dia d'avui. Una publicació periòdica en línia.
4. L'adreça del Museu Marítim de Barcelona. Un directori de la ciutat de Barcelona en línia.
5. Els llibres que hi ha sobre un tema a la biblioteca pública del barri. El catàleg de les biblioteques públiques.
6. Els models de bambes que hi ha al mercat de la marca NIKE. La web corporativa de Nike.
7. L'any que va néixer Salvador Dalí. Una enciclopèdia en línia.
8. Informació turística de la ciutat de París. Una guia turística de París en línia.
9. La localització del riu Volga. Un atlas en línia.
10. Els actes que organitza l'Ajuntament de Barcelona per la festa de la Mercè. El web institucional de l'Ajuntament.

Un cop hem determinat quin tipus de font d'informació és la més adequada el següent pas és localitzar aquestes fonts. Per on començarem a cercar? Ara és el moment on hem de dissenyar una o varies estratègies de cerca si no volem perdre'ns navegant sense rumb.

- ☞ Si el tema és nou i desconegut és aconsellable consultar una enciclopèdia per obtenir més dades i coneixements. Existeixen diferents enciclopèdies en línia a l'escriptori del portal educatiu [www.edu365.com](http://www.edu365.com).
- ☞ Cal elaborar una llista de descriptors que siguin representatius d'allò que necessitem. Paraules clau amb sinònims, termes amplis, termes específics i termes relacionats o traduccions a l'idioma en que farem la consulta
- ☞ Cal decidir el tipus de cercador més adequat que utilitzarem. Un motor de cerca (ex. *Google*) que resulta molt útil per localitzar coses concretes o un índex temàtic o directori (ex. *Yahoo*) més significatiu per cercar temes generals.
- ☞ Cal decidir el tipus de consulta que es realitzarà en el cercador que pot ser simple o avançada. És aconsellable fer sempre l'avançada perquè ens permet filtrar elements concrets de la consulta.
- ☞ Segons els resultats obtinguts cal redefinir l'estratègia canviant de cercador o millorant la llista de descriptors o paraules clau.

#### 4. QUÈ HE TROBAT DEL QUE BUSCAVA ?

La selecció i valoració de la informació és el darrer pas del procés de cerca i és realitza en dos moments determinats, primer a l'hora de valorar el resultats de la consulta feta en un cercador i després a l'hora de valorar el contingut dels documents que aquest ha localitzat.

Primer cal valorar els resultats que ens ofereix el cercador que hem triat. Aquesta valoració s'ha de fer sempre en funció de la necessitat d'informació plantejada. Els resultats que ens pot oferir un cercador com el *Google* poden ser diferents segons si hem sabut filtrar alguns elements concrets com són les frases exactes, la llengua, demanar cercar dins del contingut del web o només en el seu títol.

Per valorar els resultats hi ha diferents aspectes que cal tenir en compte com són la precisió o rellevància, la exhaustivitat, el soroll i el silenci. Tan el silenci com el soroll poden estar causats pel fet que no hàgim plantejat correctament la cerca o bé que no hàgim escollit la font d'informació més apropiada.

☞ Precisió o rellevància	Quan la informació localitzada respon a la demanda plantejada es tracte d'informació rellevant.
☞ Exhaustivitat	Quan es recupera tot allò que hi ha sobre un tema.
☞ Soroll	Quan no hem aconseguit eliminar els documents que no són adequats.
☞ Silenci	Quan no hem pogut recuperar tots els documents pertinents.

Un cop seleccionats aquells webs que resulten ser els més rellevants cal analitzar el seu contingut amb profunditat per assegurar del cert la seva importància però sobre tot també per valorar la seva credibilitat doncs una de les característiques de la informació disponible a Internet és precisament la manca de rigor i fiabilitat existent en alguns llocs de la xarxa.

En un web cal fixar-se en l'autor, el contingut i el tractament que es realitza de la informació doncs aquets són els aspectes clau per determinar la fiabilitat del contingut del document.

☞ Autoria	Seleccionar les fonts segons el reconeixement de l'autor, l'editorial, l'organisme o institució que la publica.
☞ Contingut	Seleccionar les fonts per la seva fiabilitat i exhaustivitat.
☞ Tractament	Seleccionar les fonts segons la seva facilitat d'ús.

## 5. CONCLUSIONS

Fins ara hem pogut veure tot el recorregut que cal fer a l'hora de realitzar una cerca i ens hem adonat que aquest itinerari no és un procés fàcil. Els nostres alumnes poden dominar perfectament els mitjans informàtics i navegar fàcilment per Internet de forma intuïtiva però si no adquireixen un mètode per la cerca i criteris per valorar els resultats no arribaran mai a desenvolupar plenament les possibilitats informatives de la xarxa.

No podem permetre que els nois i noies es quedin amb el primer resultat del *Google* en una cerca simple mal realitzada. Cal esperonar-los a valorar críticament la informació que troben i a cercar la fiabilitat i el rigor en mig del desordre i el caos que hi ha a Internet.

Cal en definitiva ensenyar a cercar informació i fer-los veure que el més important no és el domini de la màquina sinó el fet de ser estratègic en la cerca i portar a terme un procés de planificació que ajudi aconseguir els resultats desitjats.